

HÄMEENKYRÖN KUNNAN
HYVINVOINTIKERTOMUS
2017-2020 JA
HYVINVOINTISUUNNITELMA
VUOSILLE 2021-2025

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 - 2021

....1 Johdanto

.....1.1 Lainsäädäntö ja ohjaavat asiakirjat

.....1.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suuntaviivoja Hämeenkyrössä

.....1.3 Hyvinvointikysely 2020

.....1.4 Indikaattorit

....2 Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima

....3 Väestöryhmät

.....3.1 Lapset, nuoret ja lapsiperheet

.....3.2 Nuoret ja nuoret aikuiset

.....3.3 Työikäiset

.....3.4 Ikäihmiset

....4 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

....5 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 - 2025

....6 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

....7 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

....8 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

....9 Suunnitelman laatijat

....10 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 - 2021

1 Johdanto

1.1 Lainsäädäntö ja ohjaavat asiakirjat

Kunnan tulee edistää kuntalain mukaan asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Terveystieteiden edistämislaki velvoittaa kunnan seuraamaan asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia, niihin vaikuttavia tekijöitä sekä tehtyjä toimenpiteitä. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain sekä kerran valtuustokaudessa on valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Hämeenkyrön viimeisin laaja hyvinvointikertomus on hyväksytty vuosille 2017-2020.

Laajan hyvinvointikertomuksen painopisteiksi on asetettu elinympäristön viihtyvyys, kauneus ja turvallisuus, liikunta ja ravitsemus osana hyvinvointia, elinvoimaisuutta ja työllisyyttä lisäävät toimet sekä viestintä ja informointi. Laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteutumisesta ja kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta on raportoitu vuosittain hyvinvoinnin vuosiraporteissa.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen.

Hämeenkyrön kuntastrategiassa yhteinen visio on tehdä asukkaiden hyvinvointi mahdolliseksi luonnonläheisessä kunnassa. Hyvinvoiva hämeenkyröläinen on yksi päämäärä ja sen kautta on asetettu tavoitteita hyvinvoinnin edistämiseksi. Strategian tavoitteet näkyvät vuosittain talousarvion tavoitteissa. Vuoden 2019 aikana kuntaan on nimetty uusi hyvinvointikoordinaattori ja hyvinvointiryhmä. Hyvinvointityötä on kehitetty samansuuntaisesti talousarvioprosessin kanssa.

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kannustin on suunniteltu otettavan

käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus. Sote-uudistuksesta huolimatta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy kunnilla. HYTE -kerroin ja siihen sidotut eurot lasketaan valittujen tulosindikaattorien ja prosessi-indikaattorien toteutumisen ja kehityksen pohjalta. Pirkanmaalla laaditaan kuntien yhteinen alueellinen laaja hyvinvointikertomus. Laadintaa koordinoi Pirkanmaan sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikkö. Alueellisesti laaditaan myös ravitsemussuunnitelma, terveystiikuntasuunnitelma sekä kulttuurihyvinvointisuunnitelma. Alueellisia suunnitelmia kunnat voivat käyttää pohjana omien kuntakohtaisten suunnitelmien laadinnassa.

1.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suuntaviivoja Hämeenkyrössä

Yhdistisyhteistyö

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi tehdään yhteistyötä yhdistysten kanssa.

Hämeenkyrössä Rönsy Ry:llä on ollut merkittävä vastuu vapaaehtoistyön koordinoinnissa sekä yhdistyskentän kokoamisessa. Hämeenkyrön vapaaehtoiset Rönsy ry on perustettu vuonna 2015 vastaamaan tarpeeseen koota paikallinen vapaaehtoistoiminta ja toimijat yhteen sekä kehittää toimintaa yhdessä. Rönsy ry:n jäsenenä on paikallisia yhdistyksiä sekä yksittäisiä kuntalaisia, mottona on Hyvä luo hyvää- yhdessä enemmän.

Yhdistisyhteistyön ohje on uuden valtuustokauden alkaessa vielä valmisteilla.

Hyvinvointityön organisointi

Kuluneella valtuustokaudella on kehitetty Hämeenkyrön hyvinvointityön organisointia ja rakenteita. 2019 hyvinvointikoordinaattori vaihtui ja samalla hyvinvointiryhmän kokoonpanoa muutettiin. Hyvinvointiryhmä uudistui vielä 2020. Nyt jäseniä on tasapuolisesti kaikilta palvelualueilta ja eri palveluista. Kunnan johtoryhmä on hyvinvoinnin johtoryhmä ja hyvinvointiryhmän puheenjohtajana toimii sivistysjohtaja. Johtoryhmällä on oikeus olla läsnä kaikissa hyvinvointiryhmän kokouksissa. Hyvinvointiryhmän tehtäviin kuuluu laajassa hyvinvointikertomuksessa (suunnitelmaosio) asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden vieminen palvelualueen ja vastuualueiden toiminnan suunnitteluun sekä toimintaan ja seurata yhdessä niiden toteutumista. Hyvinvointiryhmä kokoaa vuosittaiset raportit kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta sekä asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden

toteutumisesta. Hyvinvoinnille asetetut tavoitteet ovat osa talousarvion valmistelua ja tavoitteita vuosittain.

Hyvinvointiryhmän jäsenet osallistuvat oman osaamisalueensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koulutuksiin. Hyvinvointiryhmässä käsitellään myös kaikkia kuntalaisia koskevia hyvinvointiin liittyviä hankkeita, hyvinvoinnin kehittämistä koko Pirkanmaan tasolla sekä pyritään tiivistämään yhteistyötä eri palvelujen kesken oman kunnan sisällä.

Hinku ja hyvinvointi

Ilmastonmuutos on yksi aikamme suurimmista uhkatekijöistä ja se vaikuttaa monin tavoin elinympäristöömme sekä ihmisten arkeen, hyvinvointiin ja terveyteen. Ilmastonmuutos haastaa nykyisen yhteiskuntamme muuttumaan ja varautumaan sekä toimimaan yhteistyössä muutoksen hillitsemiseksi. Ilmastonmuutoksen aiheuttamia terveyshaittoja ovat mm. lisääntyneiden sään ääriolosuhteiden aiheuttamat terveyshaitat, vesivälitteisten epidemioiden ja muiden infektiosairauksien lisääntyminen, liukastumistapaturmat sekä rakennusten kosteusvaurioihin liittyvät sisäilmaongelmat. Sään ääriolosuhteiden lisääntyminen (sadanta, tuulisuus, lämpötilamuutokset jne.) ja huoli ilmastonmuutoksesta saattavat osaltaan vaikuttaa hyvinvointiin ja aiheuttaa mm. masennusoireita.

Poikkeuksellisen voimakkaat myrskyt voivat aiheuttaa henkilövahinkoja mm. puiden kaatumisen ja muiden onnettomuuksien seurauksena. Ilmastonmuutoksen torjunta ja ennalta varautuminen on nyt äärimmäisen tärkeitä. (Tuomenvirta, Heikki ym. (2018), Sää- ja ilmatoriskit Suomessa – Kansallinen arvio.)

Hämeenkyrön kunta liittyi vuonna 2017 Pirkanmaan ensimmäisenä kuntana Hinkuverkostoon, joka on ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkosto. Samalla kunta sitoutui vähentämään toimintansa kasvihuonepäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Päästövähennystavoite on kunnianhimoinen ja sen toteuttaminen edellyttää suunnitelmallisuutta. Kunnanvaltuusto hyväksyi kesällä 2020 Hämeenkyrön ilmasto-ohjelman. Ohjelma antaa askelmerkit hiilineutraalisuuden toteutumiseksi ja käytännönläheisiä ratkaisukeinoja, joilla aikaansaadaan myös muita yhteisiä hyötyjä. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää kunnan omien toimien lisäksi yhteistyötä kuntalaisten ja yritysten kanssa. Yhteinen tavoite on turvata ympäristön kannalta kestävä elämisen, asumisen ja yrittämisen mahdollisuudet myös tulevaisuudessa ja olla kaupungin läheinen maaseutupaikkakunta, jossa asunnonhankinta, rakentaminen ja investoiminen ovat kannattavaa myös pitkällä tähtäimellä.

Kunta osallistui kesällä 2020 Suomen 4H-liiton Taimiteko –toimintamalliin ensimmäisenä kuntakumppanina. Taimiteossa 12 paikallista nuorta sai kesätöitä ja kolmen hehtaarin alueelle istutettiin 6000 kuusentainta kasvamaan uudeksi hiilinieluksi.

Koronan vaikutuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen

Vuoden 2020 hyvinvointityötä haastoi koronapandemia, joka muutti ihmisten palveluntarpeita sekä palvelujen tuottamisen tapoja.

Varhaiskasvatuksessa etävarhaiskasvatusta vietiin koteihin blogien, videopuheluiden, Facebookin ja muiden sähköisten kanavien kautta. Lisäksi osassa päiväkoteja lähetettiin lapsille ja perheille kirjepostilla tehtäviä ja muuta tekemistä koteihin. Perusopetus ja lukio toimivat sekä etä- että lähiopetuksessa. Etäopetusjakso 18.3-13.5.2020 toteutettiin pääosin sähköisten kanavien kautta. Kasvatus- ja opetus sai hakea syksyllä 2020 hankerahaa etäopetuksen ja koko koronapandemian vaikutusten lieventämiseksi. Hämeenkyrössä saadulla hankerahoituksella palkattiin lisää henkilöstöresurssia erityisesti tukea tarvitsevien lasten tueksi.

Hämeenkyrön kansalaisopisto lopetti lähiopetuksen 16.3.2020. Osa opetuksesta hoidettiin monen muotoisena etäopetuksena. Keväällä keskeytyneen opetuksen puuttumaan jääneet tunnit korvattiin opetuksella elo-syyskuussa. Syyslukukausi 2020 alkoi vasta 21.9.2020 ja oli kaksi viikkoa tavallista lyhyempi, 10 viikkoa. Korona näkyi myös vähentyneenä opiskelijamääränä. Kevään opiskelijat saivat syyskauden kursseista 30%:n alennuksen.

Liikuntapalvelut joutui keskeyttämään ohjaustoimintansa 16.3.2020 loppu kevääksi.

Liikuntatilojen vuokraus jouduttiin keskeyttämään 16.3.2020 loppukevääksi ja kuntosalit suljettiin samaan aikaan. Uimakouluja ei voitu järjestää heinäkuussa 2020. Kuntosalit ja sisäliikuntatilat suljettiin uudelleen 30.11.2020 loppuvuodeksi. Samalla keskeytettiin liikuntaryhmien ohjaukset loppuvuodeksi.

Nuorisotilat oli suljettuna 16.3.2020 alkaen loppukevään, jolloin nuoriso-ohjaajat olivat nuoriin yhteydessä eri somekanavissa. Normaalin kesäsulun jälkeen nuorisotilat avattiin syyskuun alussa. Ne suljettiin jälleen 30.11.2020. Joulukuussa nuorisopalveluilla oli verkossa kaikkina viikonpäivinä toiminut joulukalenteri, jossa oli puuhaa nuorille.

Kotiseutumuseo ja Myllykolun museo olivat avoinna tavallisella kesäaikataulullaan, mutta kotiseutumuseolla ei järjestetty normaalia toimintaa. Ahlforsin aseverstas oli suljettuna kesän 2020. Koulujen kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutettiin sovelletusti. Veteraani- ja

Itsenäisyyspäiväjuhlia ei järjestetty. Kirjasto oli suljettuna 17.3.-31.5.2020. Kirjastoauto ei kulkenut eikä kotikirjastopalvelu toiminut. 7.5.2020 alkaen sai noutaa ennakkoon varattua aineistoa. Asiakkaille mainostettiin netissä kirjastokinoa ja e-kirjoja. Rajatut palvelut (maksimissaan 15 min. asiointi) aloitettiin marraskuun lopussa ja jatkui vuoden 2020 loppuun. Kirjastossa ei järjestetty syyskuun jälkeen tapahtumia.

Peruskoululaisille tarjottiin etäruokailuna koululounas. Julkisissa tiloissa huolehdittiin siivouksen korkeasta hygieniatasosta. Vesilaitos huolehti poikkeusolojen ajan laadukkaasta talousveden toimituksesta.

Työllisyyspalveluissa siirryttiin etävalmennukseen. Työvalmennusyksikkö Virran toiminnot siirtyivät zoom -alustalle, Kehitysvammaisten työvalmennusta toteutettiin yksilövalmennuksena ja Starttivalmennus tapahtui discordissa. Etsivä nuorisotyö tavoitti nuoria some -kanavilla mutta myös tarvittaessa kasvotusten. Normaaliin kasvokkaiseen valmennukseen palattiin suurelta osin kesäkuun alussa.

Vammaispalveluissa kehitysvammaisten päivätoimintatila suljettiin kevään ajaksi ja toimintaa jatkettiin jalkautuvana palveluna asumisyksikössä. Korona vähensi vammaisten henkilöiden kodin ulkopuolella toimimista ja esimerkiksi kuljetuspalveluiden käyttöä. Kotihoidossa kotiin vietävät hoiva- ja hoitopalvelut sekä tukipalvelut jatkuivat lähes entisellään koronapandemiasta huolimatta. Lähitori/ Päiväkeskus Aurinkorinne ja Aurinkorinteen kuntosali suljettiin 16.3.2020. Toiminta käynnistyi syksyllä rajoitetusti pari kuukaudeksi, kunnes tilat jälleen suljettiin. Osalle Aurinkorinteen asiakkaista järjestettiin kotona asumista tukevia palveluja kotiin.

Koronapandemiaan liittyen kaikille yli 70-vuotiaille, jotka eivät olleet sosiaali- ja terveyden huollon säännöllisten palveluiden piirissä soitettiin toukokuun aikana varmistaen arjen sujuminen rajoituksista huolimatta.

Ikääntyneiden asumispalveluissa asukkaiden ja heidän läheistensä väliset vierailut tapahtuivat pääosin ennalta sovittuna ajankohtana ulkoillen tai erikseen sovittuun turvallisessa tapaamispaikassa. Ulkopuolisten esiintyjien vierailuja hoivakotien sisällä myös rajoitettiin. Kevään ja kesän aikana teatteri- ja musiikkiesityksiä sekä srk-hartauksia ikääntyneiden asukkaiden iloksi järjestettiin kuitenkin hoivakotien piha-alueella turvaetäisyydet huomioiden.

Koronapandemia muutti terveystieteiden osastojen ja dialyysin toimintaa ja arkea monella eri tavoin. Akuuttiosastolle rakennettiin infektioyksikkö, jossa toimii infektiovastaanotto ja 6 potilaspaikkaa infektiopotilaita varten. Kuntoutusosaston toimintaa supistettiin dialyysiyksikön jatkaessa potilaiden turvallista hoitoa Taysin antamien ohjeiden

mukaisesti. Terveyskeskussairaalan osalta vierailut muiden kuin kriittisesti sairaiden ja saattohoitopotilaiden omaisilta kiellettiin. Kaikkien yksiköiden perustyötä, asiakkaiden ja potilaiden hyvää hoitoa ja sen toteuttamista muutettiin uusien ohjeiden mukaisiksi. Koronapandemia on vaikuttanut lääkäreiden akuutti- ja päivystyskäynteihin laskevasti. Akuuttivastaanottokäyntejä oli huhtikuussa 2020 n. 47% vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavana aikana. Kokonaisuutena käynnit ovat vähentyneet, mutta ei niin merkittävästi kuin huhtikuun osalta. Päivystyskäynnit eli ilta- ja viikonloppupäivystyksessä käynnit laskivat n. 41%. Tähän on osaltaan vaikuttanut myös koronan myötä lisääntynyt ja tarkentunut hoidontarpeen arviointi ja hoidon ohjaus. Lääkäreiden ajanvarausvastaanotto on toiminut koronasta huolimatta normaalisti ja käyntimäärät ovat jopa lisääntyneet n. 4%:lla vuodesta 2019. Hämeenkyrön lääkäritilanne on parantunut vuodesta 2018 alkaen. Sairaanhoitajavastaanoton käyntimäärissä on tapahtunut koronan vuoksi merkittävää lisäystä. Infektiopoliklinikan perustaminen ja koronanäytteenotto ovat nostaneet hoitajien luona käyntimääriä n. 66%:lla vuodesta 2019. Osaltaan hoitajakäyntien lisäykseen on vaikuttanut myös tehostunut hoidontarpeen arviointi ja hoidon ohjaus. Suun terveydenhuollon osalta koronapandemia ei ole vaikuttanut oleellisesti hammaslääkärikäynteihin, käyntimäärät ovat pysyneet suunnilleen samoissa lukemissa. Avosairaanhoidon palveluissa ei ole koronaan liittyen hoitovelkaa. Suuhygienistille on kertynyt koronan vuoksi jonkin verran hoitovelkaa, koska suuhygienistin vastaanottotoimintaa vähennettiin pandemian alkuvaiheessa merkittävästi. Kuitenkin kesäkuusta 2020 suuhygienistin vastaanotto on toiminut normaaliin tapaan. Terveystenhoito on äitiys-, lasten- ja kouluterveydenhuollon osalta toiminut aiempaan tapaan, eikä koronasta johtuvia sulkuja ole tehty. Sosiaalityön palveluissa koronapandemia ei vaikuttanut palveluihin. Lakisääteiset palvelut on toteutettu lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

1.3 Hyvinvointikysely 2020

Hämeenkyrössä toteutettiin hyvinvointikysely kuntalaisille elokuussa 2020. Vastauksia kertyi yhteensä 149. Suurin osa vastaajista (99) oli asunut Hämeenkyrössä yli kymmenen vuotta, valtaosa vastaajista oli työssäkäyviä (99) tai opiskelijoita (15). Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, minkälaiseksi hämeenkyröläiset hyvinvointinsa kokevat, mistä

hyvinvoinnin koetaan koostuvan ja minkälaisia vahvuuksia ja kehittämiskohteita vastaajat kokevat hyvinvoinnin osalta Hämeenkyrössä olevan.

Vastausten mukaan hyvinvointi koetaan koostuvan eniten fyysisestä hyvinvoinnista (hyvä terveys ja kunto), taloudellisesta toimeentulosta (työ tai elinkeino, jolla tulee toimeen), elämän sisällöstä ja sujuvasta arjesta (monipuolinen tekeminen arjessa ja mahdollisuus virkistäytyä ja rentoutua vapaa-ajalla) sekä henkisestä hyvinvoinnista ja tasapainoisesta elämästä (vastuu omasta elämästä, usko tulevaisuuteen ja myönteinen elämänasenne). Eniten vastaajat haluavat tukea fyysisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä (65 vastaajaa). Melkein 90 vastaajista oli vähintään yksi harrastus tai muuta mielekästä tekemistä vapaa-ajalla. Valtaosa vastanneista viettää vapaa-aikaa ystävien ja perheen kanssa, ulkoilee tai liikkuu luonnossa tai harrastaa muuta itselle tärkeää liikuntaa. Kyselyyn vastanneista 76 ei löydä Hämeenkyröstä riittävästi mielekästä vapaa-ajan tekemistä ja 73 puolestaan kokee löytävänsä riittävästi mielekästä tekemistä.

Erityistä kiitosta vastaajat antavat kirjastolle ja lenkkimaastoille. Toisaalta ulkoliikuntapaikoissa nähdään myös kehittämistarpeita ja moni vastaajista kokisi uimahallin olevan tarpeen kunnassa. Lasten ja nuorten vapaa-aikaan toivotaan lisää toimintoja, erityisesti skeittipuisto mainittiin monessa vastauksessa. Suurin vaikutus kunnasta löytyvillä palveluilla hyvinvointiin koetaan olevan varhaiskasvatuksella ja perusopetuksella, sosiaali- ja terveystalvueluilla sekä turvallisella ja viihtyisällä ympäristöllä. Puolet vähemmän ääniä saivat kaikki muut kunnan toiminnot ja palvelut. Osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin kyselyyn vastanneet toivovat parannusta. Mieluisimmiksi kanaviksi luetaan sosiaalinen media, muut sähköiset vaikuttamiskanavat sekä paikallislehti.

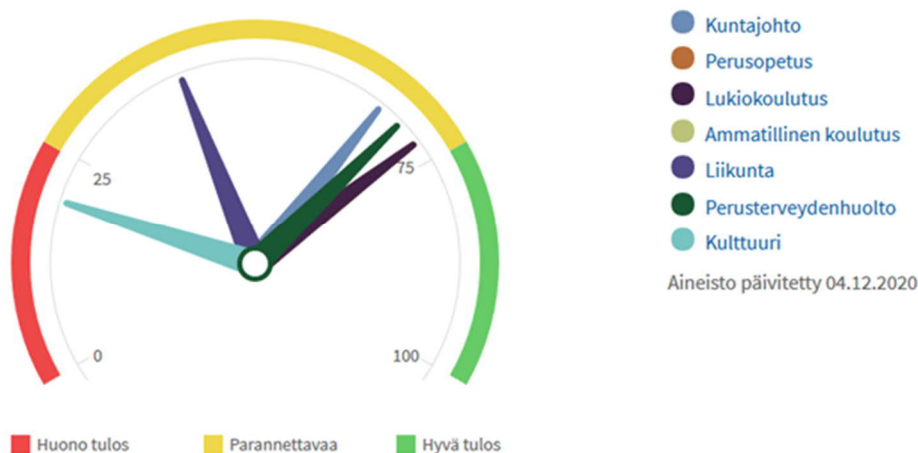
1.4 Indikaattorit

Laajassa hyvinvointikertomuksessa käytetty indikaattoritieto on saatu Sotkanetin tietokannasta, TEAviisarista sekä eri palvelualueiden omista tilastoista. Indikaattoripankki Sotkanet on Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tietopalvelu, joka tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tietoja vuodesta 1990 alkaen. Sotkanetin tietokantaan tallentuu myös kouluterveyskyselyn tulokset.

Neuvolassa tietoa saadaan THL:n tuottamasta lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut - tutkimuksesta, jonka tiedonkeruu kohdistuu 3-6 kuukauden ikäisiin ja 4 vuotiaisiin lapsiin perheineen. LTH-tutkimuksessa lastenneuvolan terveydenhoitaja rekrytoi perheet tutkimukseen lapsen laajan terveystarkastuksen yhteydessä, pyytää suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta, antaa tarvittavan tutkimusmateriaalin perheille ja vastaa myös omaan kyselylomakkeeseen lapsen ja perheen hyvinvoinnista ja tuen ja palvelujen tarpeista. LTH -tutkimus jatkuu vuodesta 2019 alkaen FinLapset -tutkimuksena. Koululaisten fyysistä toimintakykyä mitataan vuosittain valtakunnallisesti Move! -järjestelmällä. Se tuottaa tietoa perusopetuksen 5. ja 8. luokan oppilaiden fyysisestä toiminta kyvystä ja saatu tieto voidaan yhdistää esimerkiksi laajoihin terveystarkastuksiin. Järjestelmän keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

TEAvisari -palvelulla puolestaan mitataan kunnan terveydenedistämistäktiivisuutta. Kunnan organisaatiot tekevät terveydenedistämistäktiivisuudestaan itsearviointia TEAvisari -työkaluun, joka näyttää terveyden edistämistyön suunnan, antaa vertailutietoa kunnan sisällä sekä mahdollisuuden vertailla kuntia keskenään. TEAvisari -arviointia tehdään kuntajohdossa, perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, liikuntapalveluissa, kulttuuripalveluissa sekä perusterveydenhuollossa. TEAvisari -arviointi tehdään kaikissa eri palveluissa joka toinen vuosi. Hämeenkyrössä vahvasti hyvän tuloksen rajaa tavoittelevat lukiokoulutus, perusopetus, perusterveydenhuolto sekä kuntajohto. Kriittisemmän arvion ovat saaneet liikunta ja kulttuuri.

Kaikki sektorit : Hämeenkyrö 2020

Pisteet	2020	2019	2018	2017
Kaikki sektorit	58	58	67	67
Kuntajohto	..	66	..	84
Perusopetus	..	72	..	69
Lukiokoulutus	..	..	72	..
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..
Liikunta	41	..	30	..
Perusterveydenhuolto	..	..	69	..
Kulttuuri	..	20	..	..

Uuden hyvinvointisuunnitelman tavoitteissa on huomioitu HYTE-kertoimeen sidotut indikaattorit. Ne koostuvat prosessi-indikaattoreista, jotka mittaavat nykytilannetta. Arvioitavia kohteita on yhteensä 14 kuntajohdossa, perusopetuksessa ja liikuntapalveluissa. Tulosindikaattorit puolestaan mittaavat muutosta ja kehitystä. Ne vastaavat kysymykseen "Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana"?

2 Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima

Kunnan väkiluku oli pitkään kasvu-uralla. Muutama vuosi sitten kasvu taittui ja siirryttiin väestön vähentymisen aikaan. Strategian mukainen väestönkasvun tavoite on 50 asukasta vuosittain. Tavoitetta ei ole saavutettu. Vuonna 2020 aloitettiin elinvoimaohjelma, jonka puitteissa vuosi 2021 määriteltiin vetovoimavuodeksi.

Vetovoimavuoden tarkoituksena on saada luotua myönteinen palvelukokemus kunnan palveluista ja tätä kautta edistää kunnan markkinointia maaseudun asuinkuntana. Kunnan väkiluku on ollut korkeimmillaan 1960-luvun alkupuolella, hieman yli 10 700 henkeä. 1980-luvulla väkiluku putosi noin yhdeksään tuhanteen henkeen. Tämän hetken väkiluku on vuoden 2009 tasoa.

Hämeenkyrön väestörakenne 2019

0-6	775
7-15	1148
16-18	404
19-64	5585
65-74	1443
75-79	416
80-84	327
85-	306

Tilastokeskus julkistaa vuoden 2020 väestörakennetiedot, syntyneet-kuolleet-tiedot sekä muuttajatiedot hyvinvointikertomuksen valmistumisen jälkeen.

Väestön muutos 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Syntyneet	111	105	73	84
Kuolleet	110	125	117	112
Kuntien välinen tulomuutto	538	458	508	486
Kuntien välinen lähtömuutto	546	546	551	551
Maahanmuutto	37	34	11	17
Maastamuutto	9	12	13	16
Väkiluvun korjaukset	7	1	0	-5
Kokonaismuutos	14	-85	-89	-98

Tilastokeskuksen väestöennuste

	2020	2025	2030
0 - 14	1 752	1 570	1 351
15 - 64	6 146	5 907	5 729
yli 65 -vuotiaat	2 523	2 733	2 962
yhteensä	10 421	10 210	10 042

Tulevina vuosina ikääntyneiden (65- vuotta täyttäneet) ja iäkkäimpien (75- ja 85- vuotta täyttäneet) osuus väestöstä kasvaa. Hämeenkyrössä ikääntyneiden osuus on keskimääräistä korkeampi. Vuoden 2019 lopussa 65- vuotta täyttäneitä oli 24 % väestöstä. Tilastokeskuksen ennusteiden mukaan vuonna 2030 osuus väestöstä on 29 %.

Hämeenkyrössä yli 75 vuotiaiden määrä kasvaa 2020-luvulla voimakkaimmin. Vuonna 2019 Hämeenkyrön väestöstä 10,1 % oli 75-vuotta täyttäneitä. Ennusteen mukaan yli 75-vuotiaiden osuus Hämeenkyrön väestöstä kasvaa vuodesta 2020 vuoteen 2030 noin 6 %-yksikköä.

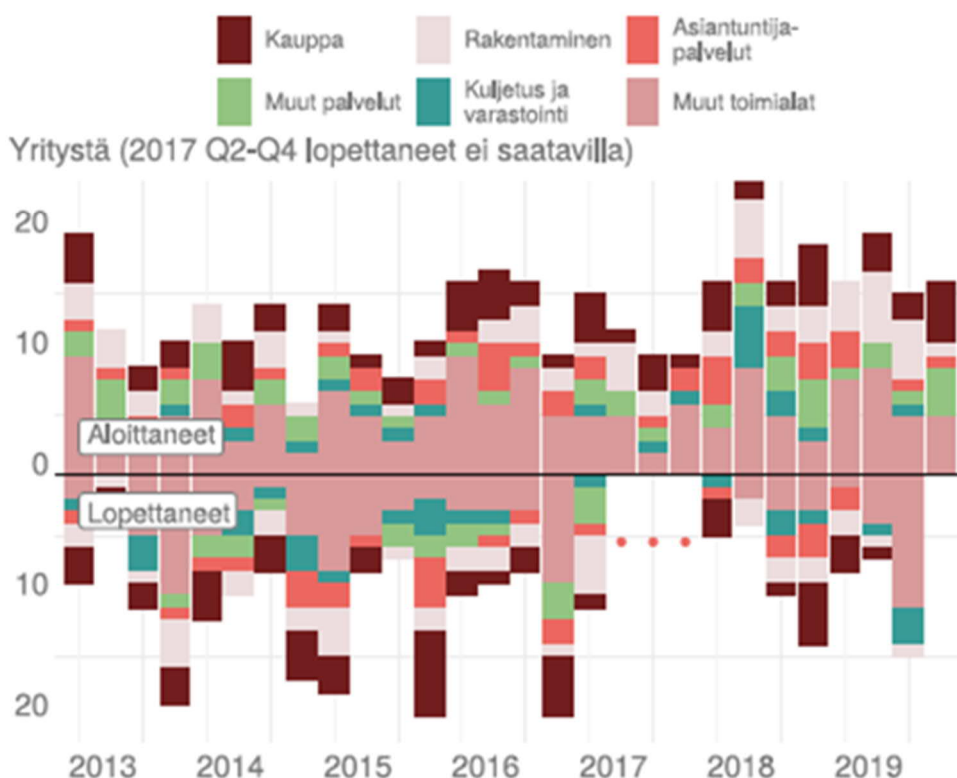
Kunta asettaa oman väestötavoitteen keväällä 2021 hyväksyttävän palvelustrategian yhteydessä.

Kunnan tilinpäätöksen tulos vuodelta 2019 oli alijäämäinen 1.8 milj.euroa. Vuoden 2020 tilinpäätöksestä tulee ylijäämäinen. Vuoden 2021 talousarvio on alijäämäinen noin 3 miljoonaa euroa.

Lainamäärä vuoden 20 lopussa on 47 milj..euroa. Se on vähentynyt viime vuosina, mutta kääntyy taloussuunnitelmassa 2021 nousuun. Vuoden 2021 taloussuunnitelmaan sisältyy talouden tasapainotusohjelman teko. Tavoitteena on tehdä kolmivuotinen suunnitelma, jolla kunnan talous saadaan tasapainoon.

Hämeenkyrössä on noin 900 yritystä, joista selvä enemmistö on yksinyrittäjiä. Viime vuosien ajan Hämeenkyrön yrityskehitys on ollut positiivista, sillä uusia yrityksiä on perustettu enemmän kuin mitä vanhoja on lopetettu. Oheisesta taulukosta voi nähdä miten perustetut ja lopetetut yritykset ovat jakautuneet toimialoittain.

Yritystoiminnan muutokset 2013-2019

Hämeenkyrössä toimii aktiivinen yrittäjien paikallisyhdistys Hämeenkyrön Yrittäjät ry, joka on vuosittain hallinnoinut paikallista yritystoimintaa tukevia hankkeita. Hankkeisiin on kuulunut mm. yrittäjien hyvinvointi -hanke sekä verkostoitumishanke. Paikallisyhdistys järjestää vuosittain erilaisia tapahtumia ja koulutuksia, jotka ovat avoimia kaikille.

3 Väestöryhmät

Avoterveydenhuollon palvelut ovat olleet toiminnassa koronapandemiasta huolimatta. Lääkärien ja sairaanhoitajien vastaanotto toiminta on jatkunut keskeytyksittä. Myös asiantuntijahoitajien; diabeteshoitaja, haavahoitaja, lääkkeenmääräämisoskeudellinen sairaanhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja ja päihdesairaanhoitaja vastaanotot ovat toimineet aiempaan tapaan. Diabetesasiakkaiden määrässä on tapahtunut kasvua, vuonna 2019 kontakteja oli 2280 ja vuonna 2020 kontaktien määrä kasvoi 2546:een.

Kysyntään on pyritty vastaamaan lisäämällä hoitajaresurssia ja tällä hetkellä terveyskeskuksessa toimii kaksi diabeteshoitajaa.

Hoidontarpeenarviointien määrä on ollut merkittävässä nousussa. Vuonna 2019 hoitajien tekemiä hoidontarpeenarvioita oli 8 531 ja vuonna 2020 niitä oli 11 116. Jyrkkää nousua hoidontarpeenarvioinnissa loppuvuonna 2020 osittain selittää lisääntynyt korona-neuvonta. Lisäksi hoitajien antama puhelinneuvonta on lisääntynyt merkittävästi, vuonna 2019 yhteydenottojen määrä oli 5299 ja vuonna 2020 12606 kontaktoa.

Terveyskeskuksessa on ollut käytössä fysioterapian suoraohjaus selkäkipupotilaiden kohdalla. Selkäkipupotilailla on ollut mahdollisuus päästä fysioterapiaan ilman lääkärin lähetettä.

Valtakunnallisesti syöpäpotilaiden palliatiivisen hoidon painopistettä siirrettiin v. 2017 perusterveydenhuoltoon. Hämeenkyröläisten syöpäpotilaiden palliatiivinen hoito ja saattohoito keskitettiin akuuttiosastolle. Vuonna 2018 terveyskeskuksessa aloitettiin syöpäpotilaiden etävastaanotto, jolloin potilaat välttyivät raskailta sairaalamatkoilta.

Terveyskeskussairaalassa tehtiin vuonna 2019 osastojen muutos- saneeraustyötä laitospaikkojen vähentämiseksi ja toiminnan kehittämiseksi. Osasto 1 jäi akuuttiosastoksi ja osasto 2 muutettiin kuntoutusosastoksi.

Terveyskeskussairaalassa aloitti syksyllä 2020 geriatrijohtoinen muistipoliklinikkatoiminta yhteistyössä poliklinikan ja muistihoidajan kanssa. Toiminnan kehittäminen jatkuu edelleen moniammatillisena yhteistyönä.

Hämeenkyrön kunta ylläpiti ja vuokrasi liikuntapaikkoja ja alueita kuntalaisille sekä kolmannen sektorin palveluiden tuottajille. Vuonna 2020 liikuntapalvelut toteutettu yhteistyössä teknisen toimen kanssa Kyröskosken urheilualueen suunnitteluprojektin. Projektia on tarkoitus lähteä toteuttamaan vuonna 2021.

3.5 Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Hämeenkyrössä lapsiperheiden osuus perheistä on hienoisessa laskussa. Lapsiperheitä perheistä oli vuonna 2017 40,6 %, vuonna 2018 40,2 % ja vuonna 2019 39,4 %.

Syntyvyys mukailee valtakunnallista trendiä ja on ollut selvässä laskussa vuodesta 2016 alkaen. Alla olevassa taulukossa on esitetty alle kouluikäisten lasten määrä ikäluokittain ja asuinalueittain. Asuinalueet mukailevat koulujen oppilaaksiottoalueita.

Päivähoitoikäiset lapset asuinpaikan mukaan						
(peruste; osoite, lähde; Effica 19.1.2021)						
	Mahnala ja Pinsiö	Heinijärvi	Kyröskoski	Kirkonkylä	Turvakielto	Las yht.
Synt. vuosi	lasten lkm	lasten lkm	lasten lkm	lasten lkm		
2021	0	0	0	0		0
2020	14	9	29	25		77
2019	24	14	18	31		87
2018	17	15	25	30	1	88
2017	25	12	32	37		106
2016	28	14	35	40	1	118
2015	28	17	31	39		115
0-5 v.	136	81	170	202	2	591
2014	43	21	43	42	1	150
Yht.	179	102	213	244	3	741
					Turvakielto = osoitetiedot salaiset	

Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut (LTH) tutkimuksen (4v lasten perheille) mukaan n. 90% kyselyyn vastanneista vanhemmista oli tyytyväisiä elämäänsä, tämä tulos vastaa Pirkanmaan ja koko maan vastaavia lukuja. Vanhemmista 51% kertoi harrastavansa säännöllisesti liikuntaa, joka aiheuttaa hengästymistä. Liikuntaa harrastavien määrä jää hieman alle Pirkanmaan luvun joka on 56%. Vanhemmista 47% on tietoisia lapsiperheille tarkoitetuista vapaa-ajan toiminnoista, mutta 33% kokee toiminnan olevan kiinnostavaa. Vanhemmat pääosin kokevat olevansa tärkeä osa perhettä, ystäväpiiriä ja työ- tai opiskeluyhteisöä.

LTH- tutkimuksessa ilmoitti tupakoivansa päivittäin n. 4% vanhemmista ja alkoholia humalahakuisesti vähintään kerran kuukaudessa käyttää n. 18%.

Lastenneuvolan palveluihin vanhemmat ovat olleet varsin tyytyväisiä. Etenkin lapsen terveyden, kasvun ja kehityksen seurantaan ollaan oltu tyytyväisiä, vanhemmista 98% ilmoitti, että nämä ovat toteutuneet asiantuntevasti. Vanhemmat ovat kokeneet, että lastenneuvolassa uskaltaa rehellisesti kertoa perheen asioista.

LTH- tutkimuksesta kävi ilmi, että n. 76% lapsista liikkuu kotiloissa yli tunnin päivässä vauhdikkaasti, tämä on koko maan tulokseen verrattuna hiukan korkeampi tulos, joka on 73%. Lasten ohjattuun liikuntaan viikoittain osallistuvia lapsia oli 44%, joka on lähellä koko maan vastaavaa lukua. Liikunta- ja leikkipaikkoja viikoittain käyttäviä lapsia oli n. 60%. Hämeenkyröläisistä lapsista hedelmiä, marjoja ja kasviksia päivittäin syövät ainoastaan 36%, myös koko maan luku on melko alhainen eli 40% lapsista.

Hämeenkyrössä yli kolmevuotiaista varhaiskasvatukseen osallistui vuonna 2019 94 % ja alle kolmevuotiaista 57 % (Varhaiskasvatuksen tunnusluvut ja kustannukset 2019; seutuvertailu). Varhaiskasvatukseen osallistumisaste on tehdyn vertailun perusteella kasvanut molemmissa ryhmissä. Yli kolmevuotiaiden osallistumisasteen kasvuun on

vaikuttanut myös maksuttoman (20h/vko) varhaiskasvatuksen kokeilu viisivuotiailla. Hämeenkyrö on osallistunut kokeiluun sen toisella kaudella 2019-2020 ja kolmannella kaudella 2020-2021. Kokeilulla pyritään lisäämään lasten osallistumista varhaiskasvatukseen ja kerätään tietoa maksuttoman varhaiskasvatuksen vaikutuksista perheiden valintoihin ja vanhempien työllisyyteen. Kokeilussa kehitetään myös 5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen toimintamalleja ja pedagogiikkaa sekä eheää jatkumoa esiopetukseen. Tärkeänä kehittämiskohteena on myös varhaiskasvatuksen palveluohjaus.

Osallistumisaste	alle 3 v.	yli 3 v.
2017	44 %	82 %
2018	50 %	82 %
2019	57 %	94 %

Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen kehitys 2017-2019. (Varhaiskasvatuksen tunnusluvut ja kustannukset; seutuvertailu)

5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus -hankkeen lisäksi varhaiskasvatus on saanut menneellä valtuustokaudella hankerahoitusta liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi. Hankkeessa on pyritty lisäämään lasten ja lapsiperheiden liikkumista tekemällä paikallisia puistoja ja luontokohteita tutuksi. 2019 varhaiskasvatus sai hankerahoitusta lisäksi tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen kehittämiseksi sekä koronan vaikutusten lieventämiseksi. Näiden molempien hankkeiden avulla palkattiin resurssiopettaja, joka mahdollistaa aikaisempaa paremmin pienryhmätoiminnan sekä lasten tuen toteuttamisen. Hämeenkyrö oli vuosina 2016-2019 mukana valtakunnallisessa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE). Muutosohjelma jatkuu hallitusohjelman mukaisesti vielä 2020-2022. Muutosohjelmalla pyrittiin kehittämään lasten- ja perheiden palveluita vaikuttavammiksi, oikea-aikaiseksi ja kustannustehokkaaksi. Yhteistyö eri palvelujen kesken oli avainasemassa. Hämeenkyrössä perhekeskuksen toimintoja tiivistettiin samaan paikkaan, mutta myös luotiin yhteistyörakenteita erityisesti sivistyspalvelujen ja

perusturvapalvelujen välille. Hankkeessa koulutettujen lapeagenttien tehtävä oli yhteistyön kehittäminen. Hankkeen myötä syntynyt perheiden palvelujen kehittämistiimi (Peketiimi) kokoaa ja koordinoi palvelujen kehittämistä, ideoi ja toimii työrukkasena tarvittaessa. Lasten kuntoutustiimi (LAKU) puolestaan toimii moniammatillisena tiiminä ja tukena varhaiskasvatuksen, opetuksen, neuvolan ja sosiaalipalvelujen työntekijöille asiakkaiden erilaisissa tilanteissa. Koko hankkeen ohjausryhmänä toimi ja jatkaa edelleen kunnan LAPE-ryhmä joka koostuu sivistyksen ja perusturvan viranhaltijoista sekä lautakuntien puheenjohtajista.

Vuoden 2020 aikana lastensuojeluilmoitukset nousivat merkittävästi. Vuonna 2019 lastensuojeluilmoituksia tuli yhteensä 233 kpl ja vuonna 2020 yhteensä 357 kpl. Näistä palvelutarpeen arviointiin johti vuonna 2019 162 kpl ja vuonna 2020 284 kpl.

Perheneuvolan puheterapiassa päästiin hoitotakuuseen joulukuussa 2020.

Oppilasmäärät 31.12.2020											
	Esi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yhteensä
Heinijärvi	20	16	20	18	13	13	16				116
Kirkonkylä	49	34	36	38	40	42	36				275
Kyröskoski	36	39	43	36	35	37	43				269
Mahnala	43	31	32	37	29	42	29				243
Yhteiskoulu								129	119	129	377
Yhteensä	148	120	131	129	117	134	124				1280

Oppilasmäärät vuosina 2017-2019											
	Esi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yhteensä
2017	130	124	139	124	117	120	123	148	138	146	1309
2018	130	131	122	135	123	120	119	125	145	137	1287
2019	126	131	132	122	135	123	124	119	127	146	1285
Tehostetun ja erityisen tuen oppilaat											
	2017	2018	2019	2020							
Tehostettu tuki	151	147	138	128							
Eriytinen tuki	105	125	142	145							

Kouluissa ikäluokkien pieneneminen alkaa näkyä vasta tulevalla valtuustokaudella. Tähän saakka oppilasmäärät ovat pysyneet samalla tasolla kaikissa kouluissa, selvää nousua määrissä on ollut Heinijärvellä. On syytä kiinnittää huomiota tukea tarvitsevien oppilaiden määrään, joka on noussut kahden viime vuoden aikana. Erityisen tuen oppilaita on nyt 40 enemmän kuin vuonna 2017. Toisaalta tehostetun tuen oppilaiden määrä on laskussa, mutta se kertoo lasten suuremmista haasteista ja suuremmasta tuen tarpeesta.

Yläkoulussa tehostetun tuen oppilaiden määrä on hiukan kasvanut (12,3% 2019; 13,3% 2020), mutta erityistä tukea tarvitsevien määrä taas hiukan laskenut (13% 2019; 12,7% 2020). Resurssit tuen tarpeeseen vastaamiseen eivät ole kasvaneet vastaavassa suhteessa, vaikka perusopetukseen on palkattu kuraattori, saatu psykiatrisen sairaanhoitajan työpanosta sekä yläkouluun yksi erityisluokanopettajan virka.

Koulupsykologin rekrytointi on ollut haasteellista. Tutkimusjonot ovat tällä hetkellä erittäin pitkät, jonka vuoksi oppilas voi joutua odottamaan tutkimusten valmistumista useita kuukausia.

Lasten tuen tarpeet haastavat opetuksen ammattilaisia ja tarve on nyt sekä tulevaisuudessa entistä moniammatillisemmalle osaamiselle kouluissa, jotta lasten ja perheiden tarvitsemaan tukeen kyetään vastaamaan. Laadukas pedagogiikka ja kokonaisvaltainen tuki voidaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa taata juuri moniammatillisia tiimejä käyttäen. Silloin jokainen ammattilainen osallistuu lasten tuen toteuttamiseen osaamisensa ja koulutuksensa mukaisesti. Henkilöstön täydennyskoulutukseen tulee kiinnittää huomiota jatkossa muuttuvat haasteet huomioiden. Kouluterveyskyselyn hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden tuloksia verrattaessa koko maan tuloksiin on huomattavissa, että suurin osa tuloksista vertautuu koko maan tuloksiin samankaltaisina. Kuitenkin koko maassa noin 55 % 4-5-luokkalaisista lapsista kokee olevansa erittäin tyytyväisiä elämäänsä, mutta Hämeenkyrössä prosenttiluku on miltei 10 prosenttia pienempi. Huomionarvoista on myös, että Kyröskosken alueella voidaan yleisesti ottaen huominnon kuin Hämeenkyrön muilla asuinalueilla. Tämä näkyy heikompina osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksina, koulunkäynnin epämieluisuutena, oppimisvaikeuksina sekä tyytymättömyytenä vuorovaikutuksen laatuun omien vanhempien kanssa.

Niiden 8-9-luokkalaisten määrä, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai heikoksi, on lisääntynyt edellisestä kouluterveyskyselystä 20,2% 2017; 23,6% 2019). Koulu-uupumus on lisääntynyt 8,1 %-yksikköä. Oppilaiden viikoittainen alkoholin käyttö, päivittäinen nuuskaaminen sekä laittomien huumeiden kokeilu ovat myös kasvussa. Yhä useampi suhtautuu myönteisesti ikäistensä kannabiksen käyttöön. Sen sijaan niiden määrä, joilla ei ole ollut yhtään läheistä ystävää, on vähentynyt (12,4% 2017; 9,3% 2019). Samoin ovat vähentyneet viikoittain kiusanneiden ja kiusattuina olleiden määrät. Fyysistä uhkaa kokeneiden määrä taas on kasvanut vuoden (19% 2013; 24% 2019) ja on 7 % -yksikköä korkeampi kuin Pirkanmaan lukema.

Koululaisten fyysisen toimintakyvyn kehitystä seurataan vuosittain järjestettävällä Move!-mittauksella. Move!-järjestelmässä mitataan fyysisiä ominaisuuksia (kestävyys, nopeus, voima ja liikkuvuus), motorisia taitoja (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) ja havaintomotorisia taitoja. Vuonna 2020 Hämeenkyrössä on kirjattu 81 Move!-mittaustulosta 5.-luokkalaisilta oppilailta. Kirjattujen tulosten määrä on ollut vertailuvuosina (2016-2019) suurin piirtein sama.

20 metrin viivajuoksussa (oppilas juoksee edestakaisin 20 metrin matkaa kiihtyvässä ääninauhan mukaisessa tahdissa. Tulos on kokonaisaika, jonka oppilas jaksaa juosta) kunnan 5.-luokkalaisten tulokset ovat koko maan tasolla tai jonkin verran sen alle koko

mittausjakson (2016-2020) ajan. Koko maahan verrattuna on kuitenkin havaittavissa kunnan oppilaiden tulosten heikkenemistä, kun tullaan kohti vuotta 2020.

Ylävartalon kohotuksessa sekä tyttöjen että poikien tulokset ovat hieman alle koko maan tuloksen poikkeuksena vuosi 2018 tyttöjen osalta (tuolloin tulokset jonkin verran koko maan tason yläpuolella). Vauhdittomassa 5-loikassa tulokset myötäilevät kaikkina vertailuvuosina koko maan tasoa sekä tyttöjen että poikien kohdalla.

Etunojapunnerruksissa tulokset ovat kaikkina vuosina jonkin verran koko maan tason alapuolella.

Heitto-kiinniotto -yhdistelmässä vuosittainen vaihtelu suhteellisen tasaisena pysyvään koko maan tilanteeseen nähden on merkittävää. Poikien kohdalla tulokset pysyvät koko maan tason alapuolella, tyttöjen kohdalla tulokset ovat vuosina 2017-2019 koko maan tasolla tai hieman sen yläpuolella.

Kehon liikkuvuuden osalta tulokset vaihtelevat merkittävästi vuosittain siten, että eri vuosina tulokset ovat koko maan tasoon verrattuna vuoroin parempia, heikompia tai samalla tasolla.

Kokonaisuutena tulosten ei voida sanoa parantuneen tai heikentyneen ajanjaksolla 2016-2020. Vaihtelua on tapahtunut vuodesta riippuen sekä ylös että alas. Move! -mittauksen tulokset liikkuvat Hämeenkyrön kunnan 5.-luokkalaisten osalta hieman valtakunnan tason alapuolella.

Varhaiskasvatuksessa sekä perus- ja lukio-opetuksessa ruokailujen järjestämisessä ja toteutuksessa noudatetaan voimassa olevia Valtion ravitsemusneuvottelukunnan, THL:n ja opetushallituksen antamia ikäryhmittäisiä ruokailusuosituksia. Merkittävin hyvinvointia edistävä muutos ruokailuissa on ollut lakto-ovovegetaarisen vaihtoehdon tuominen sekä koulu- että päiväkotiruokailussa vapaasti valittavaksi vaihtoehdoksi. Tällä pyritään suositusten mukaiseen kasvisten käytön lisäämiseen ruokavaliossa sekä lasten ja nuorten omissa ruokavalinnoissa. Ruokalistasuunnittelussa ja reseptiikassa huomioidaan eri ikäryhmät ja heille soveltuva makumaailma. Toiveruokaviikot järjestetään vuosittain (varhaiskasvatus, alakoulut ja yläkoulu omat toiveviikot).

Vuoden 2020 aikana kunnan henkilöstöä koulutettiin neuropsykiatrisiksi valmentajiksi. Koulutukseen osallistui henkilöstöä lasten, nuorten ja perheiden palveluista hyvin laajasti sekä perusturvan että sivistyksen palveluista. Nepsy -osaamista kasvattamalla neuropsykiatrisesti oireilevia lapsia ja nuoria voidaan tukea entistä laajemmin kunnan omissa palveluissa ja antaa tukea myös perheille kokonaisuudessaan.

3.6 Nuoret ja nuoret aikuiset

Valtuustokaudella nuorisotila on tavoittanut joka vuosi keskimäärin 24 nuorta / ilta, eli yhteensä noin 12 700 käyntikertaa 535 aukiolopäivänä vuosina 2017-2020. Uuteen nuorisotalo Prikkaan siirryttäessä syksyllä 2020 nuoria on käynyt hieman enemmän kuin aiemmin, koronapandemian tuomista rajoitteista huolimatta. Nuorisotalo Prikka avattiin keväällä 2020 keräten saman katon alle nuorisotilan, starttivalmennuksen, etsivän nuorisotyön, JOPO-luokan ja varhaiskasvatuksen perhekerhoja. Liikkuvan nuorisotyön muoto Klaara aloitettiin nuorisotyön moniammatillisen työryhmän (etsivä nuorisotyö, starttivalmennus, nuorisopalvelut, kuraattori, kouluterveydenhoitaja) toimesta vuonna 2018 ja se on kiertänyt kesä- ja elokuussa kolmena vuotena 9-10 iltana/vuosi, kohdaten 1350 nuorta yhteensä 28 iltana. Näistä kohtaamisista noin puolet saatiin kesällä 2020. Hämeenkyrön nuorisopalveluihin on palkattu vuonna 2018 toinen nuoriso-ohjaaja.

Hyvinvoinnin lisääminen on ollut lukiossa keskeisessä roolissa jo parin vuoden ajan. Opiskelijoista 97% on tyytyväisiä valitsemaansa opiskelupaikkaan. He kokevat olevansa yhä tärkeämpi osa luokkayhteisöä. Myönteinen kehitys näkyy myös joissain Kouluterveyskyselyn 2019 tuloksissa. Tulosten mukaan elämänsä tyytyväisten opiskelijoiden määrä on noussut (71,7% 2017; 72,6% 2019). Koulunkäynnistä pitävien opiskelijoiden määrä on myös noussut (59,6% 2017; 71,4% 2019). Nousu näkyy varsinkin poikien kohdalla (60,5% 2017; 81% 2019). Koulunkäynnistä pitäminen näyttäisi vaikuttavan myös siihen, että uupumusasteisesta väsymyksestä kärsivien poikien määrä on laskenut voimakkaasti (34,9% 2017; 13,6% 2019). Uupumuksesta kärsivien tyttöjen määrä taas on noussut (33,3% 2017; 43,1% 2019). Tyttöjen osalta määrä ylittää jopa valtakunnallisen uupumusasteisten määrän 38,9%.

Raittiuden määrä on hiukan laskenut (34% 2017; 32,6% 2019). Nuuskan käyttö on lisääntynyt (2,1% 2017; 6,3% 2019), kuten myönteinen suhtautuminen kannabiksenkin käyttöön ikäisillään (17% 2017; 24,5% 2019).

Lukiossa on käynnissä FES -liikkuu hanke, jonka tavoitteena on lisätä opiskelijoiden liikunta-aktiviteetteja koulupäivän aikana. Oppituntien pituus on 75 minuuttia, joten opiskelijoille tulee koulupäivän aikana melko paljon istumista. Taukojumppa on suositeltavaa pitkän oppitunnin aikana. Myös opiskelijoiden ergonomiaan kiinnitetään

huomiota ja tuodaan siihen hankkeen myötä parannusehdotuksia. Ulkoliikuntapäivät palautetaan syys- ja kevätlukukauden toimintakalenteriin.

Alle 30 -vuotiaiden työttömyys oli vuoden 2020 kesäkuussa korkeimmillaan, joilloin työttömiä alle 30-vuotiaita oli 137. Tilanne on kuitenkin parantunut syksyn aikana ja marraskuussa työttömiä alle 30-vuotiaita oli 67, kun vuosi sitten marraskuussa oli 58. Hämeenkyrön kunta työllisti nuoria kesällä 2020 yhteensä 51. Vuosina 2019 ja 2020 on kunnanhallitus myöntänyt erillismäärärahan, jolla on työllistetty kaikki kesätyötä haluavat yhdeksäsluokkalaiset. Kesätyötä on ollut ikäihmisten palveluissa, teknisillä palveluilla, nuorisopalveluissa, työllisyyspalveluissa ja elämänlaatu palveluissa.

Etsivä nuorisotyö tavoitti ja työskenteli v. 2017 85 nuoren kanssa, v.2018 68, 2019 71 ja 2020 62. Nuoret ohjautuivat pääosin TE-palveluiden kautta. Vuoden 2020 aikana nuorten vanhemmat ovat olleet yhteydessä etsivään nuorisotyöhön enemmän kuin aikaisempina vuosina.

Etsivä nuorisotyö osallistui kansainväliseen nuorisovaihtoon lukuvuoden 2018-2019 aikana. Youth in action EU- rahoitteinen nuorisovaihto toteutettiin yhdessä nuorisopalveluiden sekä yhteiskoulun kanssa siten, että kahdeksan 9-luokkalaista nuorta kokoontui ohjaajineen kerran viikossa kansainvälisyysteeman ympärille tutustuen itseensä, toisiinsa ja projektiin eri vaiheisiin. Projekti huipentui viikon nuorisovaihtoleiriin Bulgariassa toukokuussa 2019 yhdessä Irlannin, Turkin ja Bulgarian ryhmien kanssa.

Koronapandemiasta johtuen uutta kansainvälistä nuorisovaihtoa ei ole ollut mahdollista toteuttaa mutta yhteistyötä Yhteiskoulun, nuorisopalveluiden ja etsivän nuorisotyön välillä on pyritty jatkamaan erityisesti oppilaiden nivelvaiheessa eli siirryttäessä yhdeksänneltä toisen asteen opintoihin.

3.7 Työikäiset

Hämeenkyrön kansalaisopisto on järjestänyt vuosina 2017-2020 yhteensä 206 liikunta- ja tanssiryhmää. Suurin osa ryhmiin osallistuneista on ollut työikäisiä. Hämeenkyröläisillä työttömillä työnhakijoilla on ollut oikeus osallistua ilmaiseksi 1-2 kurssiin lukukaudessa. Hämeenkyrön liikuntapalvelut on järjestänyt vuosina 2017-2020 yhteensä 111 ohjattua liikuntaryhmää. Suurin osa ryhmään osallistuneista on ollut työikäisiä sekä ikäihmisiä. Korona vaikutti liikuntaryhmien järjestämiseen 2020 vuoden aikana.

Korona vaikutti merkittävästi myös työttömyyden kasvuun. Pirkanmaalla oli marraskuun 2020 lopussa 28891 työtöntä työnhakijaa. Määrä väheni kuukauden aikana 434 henkilöllä (-1,5 %), mutta kasvoi vuoden takaisesta 7380 henkilöllä (34 %).

Toukokuun huippuluvusta lähtien vuosimuutos on kehittynyt seuraavasti: toukokuu 20522 (99 %), kesäkuu 16590 (70 %), heinäkuu 13041 (51 %), elokuu 9805 (44 %), syyskuu 8606 (40 %), lokakuu 8162 (38,6 %) ja marraskuu 7380 (34 %). Pirkanmaan marraskuun 2020 työttömien osuus työvoimasta 11,8 % oli 3,0 %-yksikköä korkeampi kuin vuosi sitten. Koko maan työttömyysaste oli 12,0 % ja muutos +3,3 %-yksikköä.

Hämeenkyrössä työttömiä oli marraskuussa 484 (10,3%), määrä väheni kuukauden aikana 7 henkilöllä mutta kasvoi vuoden takaisesta 170 henkilöllä (53,6%), sillä marraskuussa 2019 työttömiä Hämeenkyrössä oli 6,6% 314 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi vuodessa 51 henkilöllä, kasvu oli 89,5% ja rakennetyöttömien 88 (60,3%) . Vuoden 2019 marraskuussa rakennetyöttömiä 146 ja vuoden 2020 marraskuussa 234.

Pitkäaikaistyöttömiä 11/2019 oli 57 ja 11/2020 108.

Työllisyyspalvelut toteuttavat yksilö-, ryhmä-, ja työvalmennusta työttömille ja työvoiman ulkopuolella oleville henkilöille. Valmennuksiin osallistuu vuosittain asiakkaita, jotka tarvitsevat tukea työ- ja koulutuspolulle suuntautumisessa, elämänhallinnassa, toimintakyvyn ylläpitämisessä. Vuonna 2019 työllisyyspalveluiden järjestämiin valmennuksiin osallistui 184 henkilöä ja v. 2020 128.

Kehitysvammaisille työllisyyspalveluissa tarjotaan työvalmennusta Eteläntien toimipisteessä ja työhönvalmennusta yrityksissä sekä kunnan yksiköissä.

Kehitysvammaisten päivätoiminta on vammaispalveluiden alaista ja tapahtuu Pähkinäpolulla. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta ovat asiakkaiden työ- ja toimintakykyä tukevaa toimintaa.

Terveyskeskuksen psykiatrisen sairaanhoitajan potilaskontaktit v. 2019 olivat yhteensä 852, eri potilaiden lukumäärä 187. Vuonna 2020 kontakteja 1189, eri potilaiden lukumäärä noin 250. Psykiatrisen sairaanhoitajan kontaktimäärät kasvoivat n. 40% vuodesta 2019.

Päihdesairaanhoitajan potilaskontaktit vuonna 2020 olivat 1804. Vuonna 2019 kontakteja oli 1110. Eri potilaiden lukumäärä v. 2019 yht. 151 ja vuoden 2020 joulukuun alkuun mennessä 175. Päihdesairaanhoitajan kontaktimäärät kasvoivat n. 63% vuodesta 2019.

Päihdetyönohjaaja (50% työaika Hämeenkyrössä) asiakastyötapahtumat joulukuun puoliväliin 2020 mennessä yht. 989.

Hämeenkyrön terveystieteiden keskuksessa on toiminut sosiaaliohjaaja vuodesta 2019 50% työajalla. Sosiaaliohjaajan luokse pääsee ilman ajanvarausta. Sosiaaliohjaaja toimii

vuodesta 2021 alkaen sosiaalipalveluiden alaisuudessa mutta vastaanotto on edelleen terveyskeskuksessa. Sosiaaliohjaajan työaika jakaantuu terveyskeskuksen sosiaaliohjauksen ja aikuissosiaalityön välillä.

3.8 Ikäihmiset

Ikääntyvien ruokailujen suunnittelussa huomioitiin Valtion ravitsemusneuvottelukunnan ja THL:n julkaisema ikääntyneiden ruokailusuositus sekä yleiset suomalaiset ravitsemussuositukset. Asumispalveluissa ruokailussa pyrittiin joustaviin ruokailuaikoihin ja mahdollisimman kodinomaiseen ruokailutilanteeseen. Ruokalistasuunnittelussa on huomioitu ikäryhmän tottumukset ja asiakkaiden toiveet ruokalajien suhteen. Riittävä ravinnonsaanti lisää ikääntyneiden hyvinvointia ja ylläpitää toimintakykyä. Hämeenkyrön kansalaisopiston kurssimaksuista yli 80-vuotiaat ovat saavat 50%:n alennuksen.

Hämeenkyrössä on runsaasti aktiivisia liikuntaharrastajia ikäihmisten osalta.

Liikuntapalvelut järjesti kuluvin vuosina ikäihmisille monipuolista ohjaustoimintaa. Uutena toimintona luotiin ikääntyvien omatoimikiertoharjoitteluryhmät sekä eläkeläisten ilmaista kuntosalin käyttöoikeutta laajennettiin jokaiselle päivälle ja käyttöaika lisättiin.

Päiväkeskus Aurinkorinteen kuntosali on ollut päivätoiminnan ja kotihoidon asiakkaiden lisäksi ikääntyvien asumispalvelujen ja hämeenkyröläisten eläkeläisten aktiivisessa käytössä. Koronapandemia rajoitti kuntosalin aukioloaikoja mahdollistaen kuitenkin osittain Aurinkorinteen päivätoimintaan osallistuneiden asiakkaiden kuntosalin käytön myös syksyn aukiolon aikana.

Kotiin tuotettujen palveluiden rinnalla on kehitetty asiakkaiden osallisuutta ja toimintakyvyn tukemista tukevia toimintoja mm. Päiväkeskus Aurinkorinteen Lähitoritoiminta ja kotihoidon kotikuntoutusmalli. Matalankynnyksen Lähitoritori toimii Päiväkeskus Aurinkorinteen tiloissa tarjoten kasvokkain tapahtuvaa ohjausta ja neuvontaa.

Vuonna 2019 Päiväkeskus Aurinkorinteen koko- ja osapäivätoiminnan asiakkaina oli 99 eri asiakasta ja palvelupäiviä toteutui 3238. Viikoittain Aurinkorinteellä on järjestetty erilaisia toimintoja, kuten kulttuurituokioita, kahvilatoimintaa, kuntosaliryhmiä sekä eri järjestöjen ja yhdistysten kokoontumisia ja kuntalaisten osallisuutta tukevia toimintoja, mm. omaishoitajien vertaistukiryhmät ja Pirkanmaan Muistiyhdistys ry; n järjestämä

muistikahvilatoiminta. Aurinkorinteen kulttuuriklubitoiminnan järjestämisen tukena toimi vuoden aikana kymmeniä vapaaehtoistyöntekijöitä.

Vuoden 2019 alusta alle 65-vuotiaiden omaishoidontuki eriytettiin 65-vuotta täyttäneiden omaishoidontuesta. Omaishoitajille on järjestetty terveystarkastuksia syksystä 2018 alkaen ja yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa vertaistukea sekä muuta sosiaalista osallisuutta ja arkea tukevaa toimintaa.

Vuonna 2018 Hämeenkyrössä on otettu käyttöön ikääntyneiden keskitetty asiakasohjauksen toimintamalli ja kotihoidossa Hilikka-toiminnanohjausjärjestelmä. Hilikka-järjestelmän käyttö auttaa asiakastyön suunnittelussa; aikaa jää enemmän hoitotyöhön, asiakastieto kulkee mukana ja tilastointi sekä kirjaaminen mahdollistuu reaaliajassa varmistaen osaltaan hoitotyön laatua.

Kurjenmäkikodin tilojen saneeraus valmistui lokakuussa 2019. Saneerauksen jälkeen Kurjenmäkikodissa on viisi erillistä yhteisökotia, joissa on yhteensä pitkäaikaisen asumisen paikkoja 59 sekä 6-7 lyhytaikaisen asumisen paikkaa. Ikääntyneiden asumisen paikkoja tuli omaan kuntaan 14 lisää. Kurjenmäkikodin asukkaiden turvallisuutta ja asumisviihtyvyyttä lisättiin uusimalla ilmanvaihtojärjestelmä, parantamalla sisätilojen ja piha-alueen valaistusta sekä uudistamalla mm. hoitajakutsu- ja kulunvalvontajärjestelmä. Siljankodissa muistisairaiden asukkaiden mielekäs elämä on ollut toiminnan kehittämisen painopisteenä. Henkilökunnan osaamista on vahvistettu mm. muistisairaana kohtaamisen koulutuksella.

Perusturvapalveluiden eri yksiköissä on laajasti koulutettu henkilökuntaa mm. Kinestetiikan toimintamalliin, jonka avulla hoitajat voivat edistää tuen tarpeessa olevan henkilön omien voimavarojen ylläpitämistä sekä oman tuki- ja liikuntaelimistönsä terveyttä.

Syksyllä 2020 on aloitettu kotihoidon, akuutti- ja kuntoutusosaston sekä asumispalveluiden yhteinen kehittämistyö, jonka tavoitteena on vahvistaa kotona asumista tukevia, monimuotoisia palveluja ja pyrkiä hillitsemään ikääntyneiden asumispalveluiden lisääntyvää ympärivuorokautista hoivan tarvetta.

Vuosina 2016-2018 toteutetun valtakunnallisen I&O- kärkihankkeen "Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa" aikana Hämeenkyrö osallistui yhdessä Pirkanmaan kuntien kanssa Ikäneuvo- osahankkeeseen "Kotona asumiseen arvoa neuvonnalla ja asiakasohjauksella".

Hankkeen aikana otettiin käyttöön Pirkanmaan kuntien yhteinen ikäihmisten neuvontapuhelin Ikäneuvo, josta saa apua arjen moninaisiin pulmiin ja tietoa esimerkiksi julkisista ja yksityisistä kotiin saatavista palveluista.

Ikäneuvo-hankkeessa ikääntyneiden palveluihin kehitettiin ja juurrutettiin myös ikääntyneiden yhtenäinen, keskitetty asiakasohjauksen toimintamalli sekä matalankynnyksen Lähitoritoiminta. Lisäksi kotiin annettavien palveluiden, tukipalveluiden ja päiväkeskustoiminnan myöntämiseen päätettiin hankkeen aikana Pirkanmaalla käytettävät yhtenäiset kriteerit.

Hämeenkyrön kunta oli mukana Rönsyn STEA:n rahoittamassa Verkonkujien kunta-hankkeessa (2018–2020). Hankkeen tavoitteena oli vähentää ikäihmisten, vammaisten, +65-vuotiaiden omaishoitajien sekä mielenterveyskuntoutujien yksinäisyyttä sekä lisätä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vapaaehtoistoiminnan keinoin.

Hankkeen alussa luotiin kattava yhteistyötahojen verkosto avuntarpeiden sekä vapaaehtoistojen kartoittamiseksi. Mukana verkostoissa ovat olleet Hämeenkyrön kunnan eri palvelualueet, seurakunta, alueella toimivia yhdistyksiä sekä muita alueella toimivia hankkeita. Vapaaehtoistoiminnan välitykseen luotiin kaikille osapuolille turvallinen toimintatapa, jonka mahdollisti ammatillinen vapaaehtoistyön koordinointi. Ammatillisen koordinoinnin ja kattavien yhteistyöverkostojen avulla luotiin hämeenkyröläiseen sosiaaliseen vapaaehtoistointaan Yhden luukun kautta -löytyvä malli.

Vapaaehtoistoinnasta on tullut kuntalaisille näkyvämpää ja yhä useampi onkin löytänyt toiminnasta itsellensä iloa, mielekästä ja merkityksellistä tekemistä. Muun muassa vapaaehtoiset digiohjaajat ovat hankkeen aikana antaneet ikäihmisille ohjausta digilaitteiden käytössä yhteensä 115 kertaa. Lisäksi erilaisia avunpyyntöjä (mm. ystävätoiminta, ulkoilu, saattoapu, automies, riksapyörä, ohjelma-apu) on tullut yli 300 ja niihin on pystytty vastaamaan yli 90 prosenttisesti 128 vapaaehtoisen voimin. Toimintaan osallistuneiden palautteista kiteytettynä: Olen tärkeä ja minulla on vielä merkitystä.

Yhdistykset ja vapaaehtoistoiminta ovat valtava voimavara, joka osoitettiin myös koronatilanteessa maaliskuussa 2020, jolloin Rönsyn koordinoimana riskiryhmille saatiin luotua nopeasti vapaaehtoisten (SPR, Rönsy ja seurakunta) toteuttama kauppa-apu, josta apua sai yhteensä 64 henkilöä.

4 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Painopisteet 2017-2020	Tavoitteet ja toimenpiteet 2017-2020	Arviointi
<p>1. Ympäristön kauneus, viihtyvyys, turvallisuus</p>	<p>Yleiskaavatyöhön kytketään viherverkkotyö, maisemaan saadaan kaunis ja hoidettu yleisilme, joka tukee toiminnallista ja liikkuva Hämeenkyrö ajattelua. Katuvalaistuksen kestoa pidennetään pimeällä kaudella systemaattisesti turvallisuuden ja liikkumismahdollisuuksien lisäämiseksi</p> <p>Lisätään puistoja mahdollisuuksien mukaan, kunnostetaan maisemat, huomioidaan ulkoliikuntapaikat, tuotetaan karttatietoutta harrastus ja virkistyspaikoista eri ikäryhmille.</p> <p>Tekniset palvelut tarkastelevat eri vaihtoehdot valaistuksen pidennykseen</p>	<p>Sasi-Mahnala-Metsäkulma-Laitila kaavatyössä asetettiin tavoitteeksi maisemien ja näkymien säilyttäminen sekä kevyen liikenteen verkoston laajentaminen. Katuvalaistuksen yökatkaisu on lopetettu (syys-huhtikuu). Puistojen määrä on pysynyt samana. Vuosittain on tehty maisemanhoitoa kaava-alueella.</p> <p>Vuonna 2020 toteutettiin kuntakeskustaan maisemakukkapelto. Vuosittainen ympäristökierros toteutettiin kevät- ja syyskaudella, sen perusteella piha-alueita siistiytyi. Tehostettiin Mahnalan uimapaikan jätehuoltoa kesällä 2020. Otettiin käyttöön ensimmäiset yhteiskäyttöpöyrät kesällä 2020.</p>
<p>2. Terveellisen ravinnon ja liikunnan</p>	<p>Kasvisten käytön lisääminen ravitsemussuositusten</p>	<p>Kasvisruokavaihtoehto on vapaasti valittavissa päivittäin</p>

<p>tuki hyvinvoinnille ja terveydelle</p>	<p>mukaiseksi kunnan ruokapalveluissa; kasvisten käyttö valtion ravintosuositusten mukainen</p> <p>Ruokailuaikojen muuttaminen käyttäjäystävällisemmiksi lasten, koululaisten, nuorten ja vanhusten palveluissa; Kouluissa aikaisin ruokailu alkaa 10.45, eheytytyn koulupäivän aikana tarjotaan välipalaa, Ikäihmisten ruokailurytmiä muokataan asiakaspalautteen mukaan.</p> <p>Terveysliikunnan lisääminen; elintapaohjaus, ohjatun liikunnan määrät.</p> <p>Väestön BMI:n seuranta; väestön BMI tavoittelee normaaliarvoja valtuustokauden lopulla.</p>	<p>kouluissa, päiväkodeissa ja henkilöstöruokailussa. Välipalakokeilu keväällä 2018 ei saavuttanut riittävää suosiota.</p> <p>Ikäihmisten asumispalveluissa asukkaiden yksilöllistä ruokailurytmiä on kunnioitettu. Kunnan ravitsemuspalveluiden kanssa hyvässä yhteistyössä on voitu toteuttaa asukkaiden toiveiden mukaan mm. erilaisia aamu- ja iltapaloja.</p> <p>Hämeenkyrön kansalaisopistolla 2017-2020. yhteensä 206 ohjattua liikunta- ja tanssituntia.</p> <p>Hämeenkyrön kunnan liikuntapalvelut järjesti ohjattua liikuntatoimintaa 111 eri ryhmälle 2017-2020.</p> <p>BMI:n seuranta on toteutettu jonkin verran, mittaria BMI arvojen toteutumisesta ei ole tällä hetkellä käytössä. Painonhallintaryhmiä ja elämäntapaohjausta on</p>
---	---	--

	<p>Ikäihmisten kuntoutustoiminta, Siljankodin kuntoutuksen vakiintuminen kuntosalissa ; kuntosalitoimintaan osallistuneiden määrä.</p> <p>Nuorten kouluterveyskysely; arvot maan keskiarvoa.</p> <p>Lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistäminen</p>	<p>järjestetty.</p> <p>Aurinkorinteen kuntosali on ollut päivätoiminnan ja kotihoidon asiakkaiden lisäksi ikääntyvien asumispalvelujen ja hämeenkyröläisten eläkeläisten aktiivisessa käytössä. Lisäksi asumispalveluiden asukkaiden käytössä on ollut Kurjenmäkikodin kuntosali.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa on noudatettu lasten liikuntasuosituksia. Hankerahoitusta liikunnallisen elämäntavan lisäämiseksi saatu kolmena vuotena.</p>
--	--	--

<p>4. Työllisyyden ja elinvoiman lisääminen</p>	<p>Työllisyys kehittyy yhteistyöllä positiivisesti; Kunnan yhteistyö eri toimijoiden kanssa, elinkeinoyhtiö mukaan aktiiviseen hyvinvointisuunnitteluun.</p>	<p>Työllisyyspalvelut on tehnyt tiivistä yhteistyötä muiden kunnan yksiköiden ja oppilaitosten kanssa. Yhteistyöllä on räätälöity työttömille työllistymis- ja koulutuspolkuja. Vuoden 2019 syyskuussa työttömyys oli alimmillaan 6,1%. Elinkeinoyhtiö on ollut mukana hyvinvointisuunnittelutyössä. Syksyllä 2020 on aloitettu Hämeenkyrön kansalaisopiston ja työllisyyspalveluiden yhteistyönä OKM:n erillisrahoituksella Asiakkaiden opiskelu- ja työelämävalmiuksia tukeminen - hanke</p>
<p>5. Viestintä ja Informointi</p>	<p>Monipuolisen ja selkeän viestinnän tarjoaminen kuntalaiselle muuttuvassa palvelutilanteessa. Tavoitteena asiakaslähtöisyys. Monipuolinen ja selkeä viestintä mm palvelukartastojen, palvelukuvausten avulla. Asiakasfoorumien ja asiakaskyselyjen lisääminen. Mittarina toteutuneet kartastot, kuvaukset, kyselyt, foorumit ja asiakaspalautteet</p>	<p>Hämeenkyrönväylä-hankkeesta on tiedotettu aktiivisesti ja monikanavaisesti, mm. järjestämällä Facebook-yleisötilaisuuksia. Vuonna 2020 toteutettiin kuntalaiswebinaari ilmastotavoitteiden määrittämiseksi. SMLM-kaavan palautteen keräämisessä käynnistettiin sähköisen Maptionnaire-työkalun hyödyntäminen.</p>

5 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Tukea tarvitsevien lasten ja perheiden määrä on kasvussa. Tuen tarve ja resurssit saatava kohtaamaan. Moniammatillisen tuen tarve erityisesti kouluissa nousee merkittäväksi. Tuki on saatava alkamaan mahdollisimman varhain, mihin voidaan päästä esim. varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousun myötä.

Lasten liikkumisaktiivisuuden lisäämiseksi on tehty toimenpiteitä, mutta niitä on syytä jatkaa ja kehittää. Toisen liikunnanohjaajan palkkaaminen lasten ja nuorten liikunnan edistämiseksi on suositeltavaa.

Nuorille suunnattuja aktiviteetteja ja tapahtumia lisätään nuorten toiveita kuunnellen syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Kaiken ikäisten kuntalaisten vapaa-aikaan tarvitaan lisää monipuolisia mahdollisuuksia liikkumiseen ja harrastamiseen.

Kuntalaisille annetaan mahdollisuus osallistua palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen. Terveyspalvelujen elintapaohjauksen kehittäminen hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan strukturoidusti ja poikkihallinnollisesti eri toimijoiden yhteistyönä.

Työllisyyttä ja työttömien osaamisen vahvistamista toteutetaan tiiviillä yhteistyöllä kunnan eri vastuualueiden ja muiden tahojen, kuten oppilaitosten ja työnantajien kanssa.

Hämeenkyrön Ilmasto-ohjelman jalkauttaminen käytännön tasolle, osaksi arkipäivän toimintoja.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 - 2025

6 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

KUNTASTRATEGIA: MENESTYVÄ HÄMEENKYRÖ 2030

VISIO: Menestyvä Hämeenkyrö

Hämeenkyrö on Pirkanmaan vetovoimainen vihreä helmi – puhtaan ilman, veden luonnon ja ruuan kasvava kunta 2030. Sijaintimme tarjoaa kasvavat mahdollisuudet menestymiseen asukkaana, yrittäjänä, palveluntuottajana kaikissa eri elämänvaiheissa. Yhteisenä päämääränä meillä kunnassa on tehdä asukkaiden hyvinvointi mahdolliseksi luonnonläheisessä kunnassa, kasvavalla Pirkanmaalla.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT OHJAAVAT KOHTI VISIOTA:

Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Hyvinvoiva hämeenkyröläinen tuntee olevansa omatoiminen, aktiivinen ja elävänsä monipuolisesti myös läheistensä ja lähiympäristönsä hyvinvoinnin hyväksi. Hämeenkyrössä asutaan aidosti lähellä luontoa joko kaupunkimaisessa tai maaseutumaisessa ympäristössä. Perheet ja itsenäisesti asuvat asukkaat kuuluvat paikalliseen yhteisöön, jossa kaiken ikäisillä on mahdollisuus käyttää hyviä palveluita. Me kunnassa opastamme asukkaita palveluiden valinnassa ja paikallisten hyvinvoinnin mahdollisuuksien löytämisessä. Hämeenkyrön kunta on uudistumiseen kannustava työnantaja ja tunnettu fiksusta kuntatyöstään sekä laadukkaista julkisista tiloistaan. Avaintavoitteena on ihmisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ja eriarvoistumisen ehkäiseminen. Vahvuutenamme on, että julkiset rakennukset ja elinympäristö ovat käyttäjilleen turvallisia ja terveellisiä. Asiakkaan palveluohjaus eri tuottajien palveluihin toteutetaan kaikkien toimintojen hyvällä yhteistyöllä. Hyvinvointikertomus tarkentaa toimenpiteet ja mittarit hyvinvoinnin edistämiseen.

Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut muodostavat lasten ja nuorten tarpeet huomioon ottavan yhtenäisen kasvun polun varhaisesta lapsuudesta kohti aikuisuutta ja elinikäistä oppimista. Palveluita suunnitellaan ja kehitetään yhdessä.

Kaiken ikäisten kuntalaisten elämänlaatua edistetään liikuntamahdollisuuksilla ja kulttuuritoiminnoilla yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Nuoret ovat mukana kehittämässä viihtymistä ja turvallisuutta lisääviä palveluita. Perheet, nuoret ja ikäihmiset voivat osallistua ja vaikuttaa hyvinvointipalveluiden sisältöön.

Korkealaatuiset kuntapalvelut aikaansaadaan Fiksulla kuntatyöllä, joka on hyvän asiakaskokemuksen tuottavaa, uudistumiskykyistä mahdollistaen myös digipalvelut. Palvelut ovat kustannustehokkaita, vaikuttavia ja menestyvät myös valinnanvapaudessa. Kuntapalvelut ja maakunnan palveluverkko muodostavat toimivan kokonaisuuden. Kunnan päätöksentekokulttuuri on rakentavaa, ratkaisuhakuista ja tätä kuntastrategiaa toteuttavaa sekä perustuu avoimeen ja monikanavaiseen viestintään.

Ohittamaton Hämeenkyrö

Hämeenkyrö on ohittamaton paikka yrittämiselle ja työnteolle valtatie kolmen liikennevirrassa ja Suomen kasvukäytävässä. Hämeenkyrö on hyvä sijoittumispaikka yrittämiselle, koska puolen tunnin vaikutusalueella on tavoitettavissa Pirkanmaan kasvavat markkinat ja monipuolinen työvoima. Kunta on tunnettu aktiivisesta elinkeinopolitiikasta ja monipuolisesta toisen asteen koulutuksesta. Yhdessä maankäytön kanssa luomme edellytykset elinkeinorakenteen monipuolistumiselle ja työllisyyden kasvulle.

Avaintavoitteet

Ohittamattomat elinkeinopalvelut merkitsevät, että:

Tuotetaan nopeasti ratkaisuehdotukset yritysten yritystontti- tai toimitilatarpeisiin ja kaavamuutoksiin. Tuotetaan laadukkaita neuvontapalveluja yritysten rahoitus- ja työvoimatarpeisiin. Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy:n tavoitteena on monipuolistuva elinkeinorakenne ja hyvä valinnanvapautuottajien valikoima mm. palveluseteliä tarjoten. Työllisyystavoitteena on maakunnan keskitasoa alempi työttömyys, varsinkin nuorisotyöttömyydessä ja pitkäaikaistyöttömyydessä. Kunnan elinkeinopalvelut muodostavat tiiviin yhteyden maakunnallisiin kasvupalveluihin.

Ohittamattomat asumispalvelut merkitsevät, että:

Tuotetaan nopeasti ratkaisuehdotukset asunnontarvitsijan, rakentajan, remontoijan tai kiinteistönostajan tarpeisiin. Mahdollistetaan monipuolinen ja erilaisiin tarpeisiin riittävä tonttitarjonta. Edistetään kaavoissa jo olevan rakennusoikeuden toteutumista.

Kuntakonsernin asuntokantaa peruskorjataan ja sitä lisätään kysynnän ja vetovoiman kannalta riittävästi.

Kokonaistavoitteena ja vetovoiman mittarina on, että kunnan asukasluku kasvaa vähintään 50 asukkaalla vuosittain ja verotulojen kasvu toteutuu.

Matkailutavoitteena yhdessä yritysten kanssa on näkyvät tapahtumat, kasvavat matkailijäkäynnit ja kiinnostava, positiivinen kuntakuva.

Joukkoliikenteen tarjonta ja käyttö lisääntyy seutulippua tai palveluseteliä hyödyntäen ja liityntäpysäköintiä mahdollistaen.

Ohittamaton Hämeenkyrö merkitsee laadukkaita vapaa-ajan lähipalveluita.

Pirkanmaan vihreä helmi

Kansallismaisemistaan ja vesistöistään tunnettu Hämeenkyrö on viisaasti vihreä, lähiruoalla, biotaloudella ja kiertotaloudella kestävä kasvua tuleville sukupolville rakentava maaseutumainen kunta. Hinku-kuntana kannustamme myös asukkaita ja yrityksiä kestäväan kehitykseen ja uusien energiamuotojen käyttöön. Vähennämme liikenteen päästöjä edistämällä joukkoliikennettä, kevyttä liikennettä ja vähäpäästöisiä energiamuotoja. Kaikki kunnan toiminta on kustannustehokasta ja resurssit viisaasti ja vaikuttavasti käytävää.

Kuntastrategian mukaista kestävä kehitystä toteutetaan Hinku-tiekartalla ja sen perusteella valittavilla vuosittaisilla toimenpiteillä seuraavissa teemoissa:

- Tieliikenne, päästöttömät energiamuodot
- Maatalouselinkeinot
- Sähkö
- Fossiiliset polttoaineet
- Kiertotalous

Hyödynnetään tiivis yhteistyösuhde Nokian Eco3 kanssa, tavoitteena biokaasun ja liikennekaasun kaupallisen hyödyntämisen mahdollistaminen liikenteenteessä.

Turvataan vesistöjen hyvä tila ja pohjavesivarojen hyödyntäminen.

Näkyvinä elämänlaatuina tuodaan enemmän esiin lähellä tuotettu elintarviketuotanto, luonnonvarat, kalastus, metsästy.

Kuntakonserni toteuttaa resurssitehokkuutta, energiatehokkuutta, hyödyntää uusiutuvaa energiaa ja säästää siten kustannuksia.

Asetetaan tarkemmat tavoitteet ja mittarit asetetaan kunnan ja kuntakonsernin kiinteistöjen energiansäästöille, uusiutuvan energian käytölle, led-valaistukselle.

Hämeenkyrön kunta luo asukkaille mahdollisuuksia ympäristötietoisiin elintapoihin. Siksi varsinkin sivistyspalveluiden toiminnassa toteutetaan kestävän kehityksen periaatteita. Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa ohjaa vahvasti myös kuntataloutta. Järkevä ja perusteltu rahankäyttö tarkoittaa enintään maltillisesti kasvavaa toimintakatetta. Kasvutavoitteiden toteutumisella vahvistetaan vuosikatetta, aikaansaadaan positiiviset tilinpäätökset ja estetään alijäämän syntyminen taseeseen. Investointiohjelman taso pidetään taloudellisten mahdollisuuksien mukaisena. Toteutetaan järkevää ja perusteltua omistamista, omistajapolitiikkaa ja omaisuuden arvosta huolehtimista.

7 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Kotouttamisohjelma

Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma

Mielenterveys- ja päihdeohjelma

8 Hyvinvointisuunnitelma

Painopisteet	Toimeenpanoa tukevat tavoitteet	Miten toteutetaan eli toimeenpano ja arviointi	Vastuutaho
<p>1. Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia</p>	<p>Lisätään lasten, nuorten ja perheiden ruokailoa ja ruokatottumuksia</p>	<p>Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa noudatetaan varhaiskasvatuksen ruokailusuositusta ja nostetaan ruokakasvatus toimintasuunnitelman painopisteeksi.</p> <p>Otetaan käyttöön ruokaraadit kouluissa ja päiväkodeissa</p>	<p>ruokapalvelupäällikkö, rehtori</p> <p>varhaiskasvatuksen johtaja</p> <p>sivistysjohtaja, varhaiskasvatuksen johtaja, päiväkotien johtajat, rehtorit,</p>

		<p>Nuorisotiloilla valmistettavassa ruuassa huomioidaan ravitsemussuositukset. Tiloilla ylläpidetään positiivista ruokakeskustelua.</p>	<p>ruokapalvelupäällikkö</p> <p>Nuoriso-ohjaajat</p>
	<p>Edistetään kuntalaisten terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua</p>	<p>Hoiva- ja hoitotyön ja vammaispalveluiden toimintayksiköissä tuetaan terveellisiä elämäntapoja ja huomioidaan voimassa olevat ikäryhmäkohtaiset ravitsemussuositukset.</p> <p>Hoiva- ja hoitotyön palveluissa tunnistetaan ja ennaltaehkäistään ikääntyneiden vajaaravitsemusta osana asiakkaan toimintakykyarviointia</p>	<p>Ruokapalvelupäällikkö, kotihoidon päällikkö, asumispalveluiden päällikkö, akuutti- ja kuntoutusosastojen osastonhoitaja</p> <p>Hoitotyön päällikkö, terveydenhuollon osavastuualueen esihenkilö</p>

		<p>(RAI -arviointi ja MNA-testi).</p> <p>Tehdään elintapaohjauksen palvelutarjotin.</p> <p>Mallinnetaan ehkäisevä päihdetyö: nimetään toimielin, monialainen työryhmä ja vastuhenkilö lain mukaisesti sekä laaditaan ennaltaehkäisevän päihdetyön vuosikello, joka sisältää lasten ja nuorten parissa tehtävän päihdekasvatuksen.</p> <p>Yhtenäinen ehkäisevän päihdetyön malli perusopetukseen</p> <p>Aloitetaan uusi vertaistukiryhmä (Polku) päihdeongelmista</p>	<p>Hoitotyön päällikkö, terveydenhuollon osavastuualueen esihenkilö</p> <p>Hyvinvointiryhmä, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori</p> <p>Sivistysjohtaja, rehtorit, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori</p> <p>päihdesairaanhoitaja ohjaa palveluihin, järjestää srk</p>
--	--	--	---

		kärsivien läheisille	
	Edistetään kuntalaisten mielenterveyttä ja yksilön selviytymiskykyä arjessa	<p>Kunta tarkastaa peruskoulujen terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin kolmen vuoden välein.</p> <p>Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.</p> <p>Luodaan ja käyttöön otetaan kiusaamisen ehkäisyn mallit varhaiskasvatukseen ja kouluille.</p> <p>Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu vakiinnutetaan osaksi opetussuunnitelmaa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa</p>	<p>sivistysjohtaja</p> <p>tarkastuslautakunnan pj</p> <p>varhaiskasvatuksen johtaja, sivistysjohtaja, rehtorit</p> <p>varhaiskasvatuksen johtaja, sivistysjohtaja, rehtorit</p>

		Harrastepäivä yhdessä seurojen kanssa kerran vuodessa.	liikuntakoordinaattori
		Harrastepassi otetaan käyttöön lapsille ja nuorille.	liikuntakoordinaattori
		Tehdään eri ikäryhmät kattava kulttuurisuunnitelma yhteistyössä eri osavastuualueiden ja yhdistysten kanssa.	Kansalaisopiston rehtori
		Osallistetaan perusopetuksen ja lukion oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston edustajat mukaan kuntalaisia koskevien suunnitelmien valmisteluun.	sivistysjohtaja
		Mielenterveyspalvelujen ryhmätoimintaa lisätään. Tehdään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa (vapaaehtoistyö ja vertaisohjaaja).	Mielenterveys- ja päihdepalveluiden esihenkilö

		<p>Taataan kuntalaisille monipuoliset mielenterveyspalvelut, jotka toimivat ilman lähetettä.</p> <p>lapsiperheiden voimavarojen varhainen tukeminen ja erityisen tarpeen tunnistaminen: lapset puheeksi-toimintamallin hyödyntäminen systemaattisesti, neuvola, vasukeskustelut, koulu. Työntekijöiden koulutus.</p>	<p>varhaiskasvatuksen johtaja, sosiaalityön päällikkö</p>
<p>2. Osallisuus ja vaikuttaminen</p>	<p>Vaikutetaan EVA-menettelyn kautta</p>	<p>Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin</p>	<p>Jokainen palvelualue, liikuntakoordinaattori</p>

		Tehdään ohje vaikutusten ennakoarvoinnin menettelyyn (Eva) ja otetaan eva-arviointi käyttöön uuden ohjeen mukaisena.	Talousjohtaja vastaa ohjeen valmistumisesta. Eva-arvointien toteuttaminen on kaikkien palvelualueiden vastuulla.
	Edistetään sosiaalista osallistumista	Vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä kolmannen sektorin toimijat osallistuvat kuntalaisia koskevien suunnitelmien valmisteluun. Vapaaehtoistyön koordinoitotoiminnan vakiinnuttaminen tukemassa kuntalaisten osallisuutta.	Kotihoidon päällikkö, asumispalveluiden päällikkö, vammaispalveluiden päällikkö, nuorisotyön päällikkö Sosiaali- ja terveysjohtaja, sivistysjohtaja
	Edistetään yhteiskehittämisen menetelmien käyttöä	Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten	Liikuntakoordinaattori

		<p>yhteiskokouksen.</p> <p>Perustetaan kulttuuriparlamentti monipuolistamaan Hämeenkyrön kulttuuritarjontaa ja aktivoimaan kuntalaisia kulttuuriharrastusten pariin.</p> <p>Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä.</p> <p>Lapset ja nuoret osallistuvat varhaiskasvatuksessa ja kouluissa ruokailujärjestelyjen suunnitteluun, toteutumiseen ja arviointiin.</p> <p>Ikääntyvien palveluissa toteutetaan asiakasraadit.</p>	<p>Kansalaisopiston rehtori</p> <p>Liikuntakoordinaattori</p> <p>Varhaiskasvatuksen johtaja, sivistysjohtaja, päiväkotien johtajat, rehtorit, ruokapalvelupäällikkö</p> <p>Kotihoidon päällikkö, asumispalveluiden päällikkö</p>
--	--	--	--

		<p>Työllisyyspalveluissa järjestetään yhteisöllisyyspäivä neljä X vuodessa.</p> <p>Terveyspalveluissa on tehty (11/2020) digipalveluista asiakastyytyväisyyskysely, jonka pohjalta digitaalisia palveluja kehitetään.</p> <p>Työkykyviisarin käyttöönotto työllisyyspalveluissa.</p> <p>Toteutetaan keskustan yleiskaavaprojektissa kokeilu sähköisestä karttapohjaisesta kommentointijärjestelmästä.</p> <p>Toteutetaan kuntalaisille kysely elinympäristön hyvinvointivaikutuksista.</p>	<p>Työllisyyspalveluiden päällikkö</p> <p>Ylilääkäri, terveydenhuollon osavastuualueiden esihenkilöt</p> <p>Työllisyyspalveluiden päällikkö</p> <p>Kaavoitusarkkitehti</p> <p>Elinympäristöjohtaja</p>
--	--	--	--

		<p>Otetaan käyttöön systeemisen lastensuojelun tiimin toimintamalli.</p> <p>Sosiaalityön palveluissa kehitetään osallistavien menetelmien hyödyntämistä asiakastyössä ja palveluiden kehittämisessä.</p>	<p>Sosiaalityön päällikkö</p> <p>Sosiaalityön päällikkö, vammaispalveluiden päällikkö</p>
<p>3. Turvallinen elinympäristö</p>	<p>Vähennetään lapsiperheiden/kuntalaisten eriarvoisuutta</p>	<p>Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa.</p> <p>Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille (avustuskriteerit)</p>	<p>Varhaiskasvatuksen johtaja, rehtorit, hyvinvointiryhmä, hyvinvointikoordinaattori</p> <p>Liikuntakoordinaattori</p>

		<p>Erityisryhmien liikuntamahdollisuuksien lisääminen (avustuskriteerit/henkilöstöresurssien lisääminen)</p> <p>Toimivan palveluliikenteen kehittäminen kokon kunnan alueella.</p> <p>Perhekeskuksen jatkokehittämisessä huomioidaan palvelujen saatavuus yhdenvertaisuuden näkökulmasta.</p> <p>Tarjotaan yhdeksännen luokan päättävälle hämeenkyröläisnuorille mahdollisuus ensimmäiseen kesätyöhön kunnalla.</p>	<p>Liikuntakoordinaattori</p> <p>Palveluliikenteen kehittäminen on yhteistyötä palvelualueiden välillä.</p> <p>sosiaalityön päällikkö</p> <p>Kaikki vastualueet yhdessä työllisyyspalveluiden ja nuorisopalveluiden kanssa.</p>
	Edistetään lähiympäristöjen kehittämistä esteettömiksi ja	Vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä kolmannen sektorin	Tekniset palvelut

	<p>turvallisiksi sekä liikkumiseen ja osallisuuteen kannustaviksi</p>	<p>toimijat osallistuvat kuntalaisia koskevien suunnitelmien valmisteluun (kaavoitus, esteettömyys, ympäristö, asumisen ratkaisut)</p> <p>Kunnan monialainen sisäilmatyöryhmä huolehtii osaltaan terveellisestä sisäilmastosta julkisissa rakennuksissa.</p> <p>Kootaan kaikki kunnan kävely- ja pyöräilyreitit sähköiseen karttapalveluun</p> <p>Lisätään julkisten puisto- ja viheralueiden viihtyisyyttä ja parannetaan luonnon monimuotoisuutta käynnistämällä kunnan vieraslajiohjelma</p>	<p>Elinympäristöjohtaja</p> <p>Liikuntakoordinaattori</p> <p>Ympäristötarkastaja</p>
--	---	---	--

		Esteettömyys ja turvallisuus sekä kevyen liikenteen reittien riittävyys ja viihtyisyys huomioidaan 2021 käynnistyvässä keskustan yleiskaavasunnittelussa	Kaavoitusarkkitehti
4. Vaikuttavat palvelut	Parannetaan palveluiden saatavuutta, saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta	Lisätään kunnan liikuntamahdollisuuksia yhdenvertaisuutta painottaen. Kunta kehittää tulevaisuudessa vapaasti käytettäviä lähiliikuntapaikkoja. Digi- ja hyvinvointiteknologian käyttömahdollisuuksien lisääminen. Digipalveluiden käytön ohjaus ja opastus kuntalaisille. Yhteispalvelupisteen hyödyntäminen kuntalaisten	sivistysjohtaja, liikuntakoordinaattori sivistysjohtaja, liikuntakoordinaattori Hoiva- ja hoitotyön päällikkö, kotihoidon päällikkö, osavastuualueen esihenkilö

		<p>tukemisessa digitaalisissa palveluissa terveyskeskuksessa.</p> <p>Osallistutaan työllisyyden kuntakokeiluun yhdessä Pirkanmaan muiden kuntien kanssa. Kuntakokeilun kautta tarjotaan kasvokkaista lähipalvelua työttömille.</p> <p>Tuetaan työttömien työkykyä hyödyntämällä tehokkaasti kunnan sosiaali- ja terveyspalveluita.</p>	<p>Työllisyyspalveluiden päällikkö</p> <p>Perusturvan palvelut</p>
	<p>Otetaan käyttöön vaikuttavat menetelmät ja toimintamallit</p>	<p>Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle</p>	<p>Jokainen palvelualue omalta osaltaan.</p>

		mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.	
	Kehitetään asiakaspalautejärjestelmien/asiakaskokemuksen ja hyödynnetään tuloksia	Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja Kuntalaisilta kerätään asiakaspalautetta liikuntapalveluiden toiminnasta vuosittain	Kunnan johtoryhmä Liikuntakoordinaattori

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

9 Suunnitelman laatijat

Hyvinvointiryhmä

Sivistysjohtaja Kimmo Levänen (pj)

Ruokapalvelupäällikkö Jennileena Kamppari

Ympäristötarkastaja Kaisa Pieniluoma

Asiakkuuspäällikkö Tanja Lahti

Sairaanhoitaja Susanna Salonen

Työllisyyspalveluiden päällikkö Hanna Rajakoski

Kotihoidon päällikkö Sirpa Hiltunen

Sosiaalityön päällikkö Taija Jokimaa-Frusti

Rehtori Merja Heinäaho

Liikuntakoordinaattori Mika Koskela

Kansalaisopiston rehtori Pirkko Pilvinen

Hyvinvointikoordinaattori, varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen (siht.)

10 Suunnitelman hyväksyminen

Kunnanvaltuusto 22.2.2021 § 11